

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 XVI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2008

Nr. 122

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 februari 2008

Kwaliteit van leven vanuit het perspectief van de klant is kort samengevat mijn ambitie. In het plan zorg voor ouderen: om de kwaliteit van bestaan (TK 2006/2007, 30 800 XVI, nr. 146) heb ik u geschetst welke inspanningen ik daartoe doe. Ik heb daarbij per hoofdthema concrete beleidsdoelstellingen geformuleerd. Elk van deze hoofdthema's kent zijn eigen dynamiek met eigen tijdspad om tot resultaten te komen. In deze brief ga ik in op mijn doelstelling iedereen die ultimo 2010 in een zorghuis verblijft de keuze te kunnen maken om in een éénpersoonskamer te wonen. Dat vraagt om een intensief afbouwtraject om de huidige meerpersoonskamers om te bouwen naar (splitsbare) tweepersoonskamer of kamer voor één persoon. Met deze brief wil ik u informeren over de voortgang in dit traject. Ik maak daarbij tevens van de gelegenheid gebruik u op de hoogte te brengen van de voortgang in de afbouw van zogenaamde rood/oranjescorende plaatsen in de gehandicaptensector (TK 2005/2006, 30 550 XVI, nr. 174). Ik zal eerst ingaan op de zorghuizen en vervolgens op de gehandicaptensector.

Zorghuizen

Stand van zaken

Sinds 2002 monitort het College Bouw Zorginstellingen (CBZ) jaarlijks de voortgang van de afbouw van meerpersoonskamers. De cijfers van het aantal plaatsen in een meerpersoonskamer zijn door het CBZ bijgewerkt ten behoeve van deze voortgangsrapportage tot en met augustus 2007.

Aantal plaatsen in drie- en meerpersoonskamers (afgeronde cijfers)

	Augustus 2007	Mei 2006	Januari 2005	Juli 2003	Juli 2002
Driepersoonskamers	1 476	1 600	1 400	1 000	1 000
Vierpersoonskamers	12 016	13 800	15 700	17 400	18 100
Vijfpersoonskamers	445	500	500	900	1 200
Zespersoonskamers	216	800	1 100	1 500	1 700
Totaal	14 153	16 700	18 700	20 900	22 000

Het tempo voor de totale afbouw van de meerpersoonskamers is in een versnelling gekomen.

In de periode 2006–2007 neemt dit tempo ten opzichte van voorafgaande jaren toe met circa 6%. In periode 2006–2007 is het aantal plaatsen in meerpersoonskamers afgenomen met 2547 plaatsen, een daling van 16% ten opzichte van de periode 2005–2006. Ook is een duidelijke afbouw te zien in zes- en vierbedskamers en voor het eerst neemt ook het aantal driebedskamers af.

In totaal zijn er op dit moment nog 14 153 plaatsen op een meerpersoonskamer. Dit betekent dat circa 3600 kamers in bestaande bouw nog moeten worden gerenoveerd en circa 3600 kamers door (kleinschalige) nieuwbouw moeten worden vervangen om tot (splitsbare) tweepersoonskamers of kamers voor één persoon te komen. De bouwplannen voor deze plaatsen bevinden zich in een verschillend stadium. Van deze 14 153 plaatsen zijn:

- 2830 plaatsen «in aanbouw»; dat wil zeggen dat zij op dit moment concreet worden omgebouwd naar een (splitsbare) tweepersoonskamer of kamer voor één persoon;
- voor 4680 plaatsen is een «bouwvergunning» afgegeven om tot ombouw naar een (splitsbare) tweepersoonskamer of kamer voor één persoon over te gaan;
- voor 6305 plaatsen zijn bouwplannen ingediend en door het CBZ positief beoordeeld. Voor 4000 van deze plaatsen is al een toelatingswijziging afgegeven of een schetsontwerp goedgekeurd. Deze instellingen hebben de benodigde financiële middelen toegekend gekregen en kunnen direct met het invullen van concrete bouwprojecten starten. Voor 2307 van deze plaatsen moet nog een toelatingswijziging door VWS worden afgegeven. Ik heb extra capaciteit ingezet om deze aanvragen zo snel mogelijk af te wikkelen. Ik verwacht voor 1 maart 2008 alle aanvragen om een toelatingswijziging voor deze plaatsen te hebben afgewikkeld.
- Voor 338 plaatsen zijn nog geen concrete bouwplannen ingediend. Hiervoor geldt:

Instellingen die geen concrete bouwplannen hebben ingediend

Een beperkt aantal instellingen heeft nog geen concrete bouwplannen ingediend, of te lang geen voortgang in de bouw is geboekt, waardoor onzekerheid bestaat of in 2010 wel afbouw van de meerpersoonskamers voor die instellingen gerealiseerd zal zijn.

	Augustus 2007	Mei 2006	Januari 2005	Juli 2003	Juli 2002
Aantal plaatsen waarvoor nog geen concrete plannen zijn ingediend of waarbij geen voortgang is geboekt	338	1 831	3 500	7 000	8 300

In totaal gaat het om 338 plaatsen. Ten opzichte van vorig jaar is een forse slag gemaakt. Voor 133 van deze 338 plaatsen geldt dat de betrokken instellingen (3 stuks) geen concrete bouwplannen hebben ingediend of onvoldoende voortgang hebben geboekt. Voor de overige 205 plaatsen geldt dat de betrokken instellingen hun huisvesting in algemene zin op orde hebben maar nog wel beschikken over een enkele meerpersoonskamer.

Uitvoerings- en monitoringsprogramma

Ik ben een uitgebreid uitvoerings- en monitorprogramma gestart met als doel dat ultimo 2010 zorghuizen alleen nog maar over (splitsbare) tweepersoonskamers of kamers voor één persoon beschikken. Dit programma behelst het op instellingsniveau volgen van de stappen om tot afbouw te komen (aanvraag toelatingswijziging, toelating, vergunningsaanvraag, akkoord college bouw, vergunningverlening).

Met de instellingen die weinig voortgang boeken, dan wel die in de eerste fasen zitten ga ik gesprekken aan over de oorzaken van de vertraging in de planvorming of uitvoering. Ik vraag daarbij tevens hoe de instelling denkt de termijn van 31 december 2010 te gaan halen en welke voorwaarden daarbij nog moeten worden ingevuld.

Hierbij betrek ik ook het College bouw zorginstellingen, de koepelorganisatie Actiz en waar nodig de zorgkantoren. Ook vraag ik het College bouw zorginstellingen opnieuw het aanjaagteam in te zetten die door hun bijzondere expertise op het terrein van bouw en bouwwetgeving instellingen kunnen ondersteunen bij stagnerende bouwprocessen. De inzet en faciliterende rol van het aanjaagteam heeft in het verleden goede resultaten opgeleverd bij instellingen met stagnerende bouwprocessen.

Zorghuizen zijn al enkele jaren op de hoogte dat er stappen gezet moeten worden om meerpersoonskamers af te bouwen. Veel instellingen hebben daartoe ook stappen gezet en resultaten geboekt. Bij enkele instellingen is de voortgang traag.

Voor die instellingen die eind 2007 nog meerpersoonskamers hebben, zal ik een voorschrift aan de toelating verbinden gericht op het realiseren van de doelstelling ultimo 2010. Als zorghuizen deze doelstelling niet halen kan ik als ultiem middel overwegen de toelating voor deze plaatsen per 31 december 2010 in te trekken. De Wet toelating zorginstellingen biedt mij die mogelijkheid (ex artikel 13). Het zal duidelijk zijn dat ik daartoe slechts zal overgaan na uitvoerige informatie van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ). Ik zal de IGZ nauwkeurig op de hoogte houden van de per instelling gemaakte afspraken. Indien nodig zal ik hen verzoecken over te gaan tot een inspectiebezoek.

Middelen

Voor veel van de instellingen waarbij nu sprake is van drieën meerpersoonskamers geldt dat zij voor de afbouw van deze meerpersoonskamers al financiële middelen hebben toegekend gekregen op basis van een afgegeven toelatingswijziging. Instellingen die geen of onvoldoende middelen hebben toegekend gekregen mogen eveneens doorgaan met de

ontwikkeling van hun plannen als deze betrekking hebben op het afbouwen van deze meerpersoonskamers. Eerder liet ik u weten dat ook onder de WTZi de versnelde afbouw van drie- en meerpersoonskamers de hoogste prioriteit heeft. Instellingen die aanvragen indienen in dit kader kunnen na afgifte van de toelatingwijziging door VWS en de vergunning door het CBZ direct starten met bouwen.

Tot nu toe zijn voor de prioriteringsronde 2006–2007, in aanvulling op reeds bestaande projecten, voor 109 privacyprojecten toelatingwijzigingen met bouwregiem geaccordeerd, dus middelen gereserveerd. Met deze nieuwe projecten is een investeringsbedrag gemoeid van € 716 mln.

De gehandicaptensector

Inleiding

Ook in de gehandicaptenzorg is privacy en een goede woonomgeving een wezenlijk element van kwaliteit van leven. Daarom is in de gehandicaptenzorg een vergelijkbaar traject in gang gezet als bij de zorghuizen. Instellingen voor gehandicaptenzorg schoten vooral tekort op:

- te weinig sanitair: er zijn onvoldoende toiletten en badkamers en deze worden ook vaak gekenmerkt door een gebrek aan privacy.
- te grote groepsgrootte (norm zes bewoners). Een negatieve score vanwege te grote groepen gaat vaak gepaard met een mindere score voor zit-/slaapkamers en sanitair.
- te kleine éénpersoonskamers: een kwart van de éénpersoonskamers voldoet niet aan de minimale oppervlakte-eis (10 m²).

Woongebouwen die ruim onvoldoende scoorde op de hiervoor aangegeven punten kregen het predicaat «categorie rood». Gebouwen die onvoldoende scoorde kregen het predicaat «categorie oranje». Kleinschalige- en semimurale locaties (< 50 plaatsen) scoorden op deze punten in 2003 aanzienlijk beter. Om die reden zijn deze locaties niet in het actieprogramma opgenomen.

Stand van zaken rood en oranje scorende plaatsen (september 2007)

Sinds 2004 monitort het College bouw zorginstellingen (CBZ) jaarlijks de voortgang van de afbouw van de rood en oranje scorende plaatsen op grootschalige locaties. De cijfers van het CBZ ten behoeve van deze voortgangsrapportage zijn tot en met september 2007 bijgewerkt.

Op dit moment zijn er, uitgaande van de oorspronkelijke rapportage van 2003, nog 8 000 plaatsen waar de verbeteringen nog feitelijk gerealiseerd moeten worden. Het gaat daarbij om instellingen die meer dan 50 rode en/of 100 oranje scorende plaatsen op één locatie hebben.

Aantal rood- en oranje scorende plaatsen op grootschalige locaties

	Aantal plaatsen die rood of oranje scoren	Plaatsen die in de verslag periode zijn vervangen/verbeterd of in (ver)bouw zijn genomen	Aantal nog niet aangepaste plaatsen	Waarvoor een vergunning of een toelatingwijziging is aangevraagd	Waarvoor nog geen concrete bouwplannen zijn ingediend
Uitkomsten monitor Voortgangsrapportage 2004–2006	10 550		10 550		
Voortgangsrapportage 2006–2007	8 000	2 550	8 000	6 300	1 700
		1 235	6 765	5 995	770

- Er zijn in periode 2006–2007 circa 615 nieuwe/verbeterde plaatsen in gebruik genomen en er zijn circa 620 plaatsen in verbouw/aanbouw,

die naar verwachting voor 1 september 2008 gereed zullen zijn. Het gaat dan om totaal 1 235 plaatsen:

- Van de 6765 die nog niet zijn aangepast bevinden 4925 plaatsen zich in vergunningsfase. Het gaat dan om bouwplannen voor renovatie/aanpassing via de Beleidsregel instandhoudingsinvesteringen (BI, de zogenaamde trekingsrechten) en plannen voor vervangende nieuwbouw via de Beleidsregel kleinschalig wonen (BKW), dan wel via het WTZi-vergunningstraject. Daarbij kan het om concrete projecten gaan waarvan de uitvoering op korte termijn gestart kan worden, soms bevinden ze zich nog in de ontwerpfase, of moet de instelling nog wachten op geschikte locaties/panden. Voor 1070 van de 6765 plaatsen, waarvoor een toelatingswijziging is aangevraagd, valt nog te betwijfelen of de beoogde nieuwbouw of renovatie op 1 september 2008 gereed zal zijn. Wel is in een aantal gevallen sprake van een gecombineerd toelating/vergunningstraject, waardoor na afgifte van de toelating door VWS meteen de vergunning van CBZ kan volgen en de bouw in theorie gestart kan worden.
- Voor 770 van 6765 plaatsen zijn geen bouwplannen bij CBZ ingediend.

Uitvoerings- en monitoringsprogramma

Ook in de gehandicaptensector is sprake van een uitgebreid monitoringsprogramma met als doel dat in 2008 alle aangemerkte rood en oranje scoorden plaatsen zijn vervangen of aangepast. Dit programma behelst het op instellingsniveau volgen van de stappen om tot afbouw te komen (hetzij aanvraag toelatingswijziging, toelating, vergunningsaanvraag, vergunningverlening).

Met de instellingen die nog geen toelatingswijziging of een vergunning hebben aangevraagd voor de rood- en oranje plaatsen ga ik gesprekken aan over de oorzaken van de vertraging in de planvorming of uitvoering. Ik vraag daarbij tevens hoe de instelling denkt de termijn van 1 september 2008 te gaan halen en welke voorwaarden daarbij nog moeten worden ingevuld.

Hierbij betrek ik ook het College bouw zorginstellingen, de brancheorganisatie VGN en waar nodig de zorgkantoren. Ook vraag ik het College bouw zorginstellingen opnieuw het aanjaagteam in te zetten die door hun bijzondere expertise op het terrein van bouw en bouwwetgeving instellingen kunnen ondersteunen bij stagnerende bouwprocessen.

De inzet en faciliterende rol van het aanjaagteam hebben in het verleden goede resultaten opgeleverd bij instellingen met stagnerende bouwprocessen.

Instellingen voor gehandicaptenzorg zijn al enkele jaren op de hoogte dat er stappen gezet moeten worden om de rood en oranje scorende plaatsen af te bouwen. Veel instellingen hebben daartoe ook stappen gezet en resultaten geboekt. Bij een aantal instellingen is de voortgang traag. Gezien de gestelde termijn vind ik dat zorgwekkend.

Voor die instellingen die eind 2007 nog rood en oranje scorende plaatsen hebben, zal ik een voorschrift aan de toelating verbinden gericht op het realiseren van de doelstelling eind 2008. Als gehandicapteninstellingen deze doelstelling niet halen kan ik als ultiem middel overwegen de toelating voor deze plaatsen eind 2008 in te trekken. De Wet toelating zorginstellingen biedt mij die mogelijkheid (ex artikel 13). Het zal duidelijk zijn dat ik daartoe slechts zal overgaan na uitvoerige informatie van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ). Ik zal de IGZ nauwkeurig op de hoogte houden van de per instelling gemaakte afspraken. Indien nodig zal ik haar verzoeken over te gaan tot een inspectiebezoek.

Gelet op de hierna te geven conclusie constateer ik dat aanvullende (financiële) maatregelen noodzakelijk zijn om de gewenste eindsituatie in 2008 te bereiken. Ik denk hierbij dan aan een verruiming van de normstel-

ling voor tijdelijke huisvesting en een ander afschrijvings-regiem voor instellingen die versneld hun rood-en oranje plaatsen afbouwen. Ik zal dan ook hiervoor ik overleg treden met het CBZ en de NZA. Ook overweeg ik een «Commissie van wijzen» in te stellen naar analogie met de besluitvorming in de cure.

Middelen

Bouwaanvragen die bijdragen aan de oplossing van het probleem van de oranje en rood scorende plaatsen hebben de hoogste prioriteit en zullen bij voorrang op de bouw-prioriteitenlijst worden geplaatst. Hierdoor zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar voor de instelling voor het wegwerken van oranje en rood scorende plaatsen. Ook onder de WTZi is de versnelde afbouw van oranje en rood scorende plaatsen gewaarborgd en heeft de hoogste prioriteit. Instellingen die aanvragen indienen in dit kader kunnen na afgifte van de toelatingwijziging door VWS en de vergunning door het CBZ, direct starten met bouwen.

Daarnaast stel ik voor de periode 2008–2011 per jaar maximaal € 13 mln. aanvullend beschikbaar voor de financiering van tijdelijke huisvesting voor instellingen die versneld hun rood-oranje plaatsen afbouwen.

Tot nu toe zijn voor de prioriteringsronde 2006–2007, in aanvulling op reeds bestaande projecten, voor 30 privacyprojecten toelatingwijzigingen met bouwregiem geaccordeerd, dus middelen gereserveerd. Met deze nieuwe projecten is een investeringsbedrag gemoeid van € 235 mln.

Conclusie

Op basis van de rapportage van het CBZ concludeer ik dat ondanks mijn extra inspanningen en die van het CBZ het op dit moment duidelijk is dat voor tenminste 1800 plaatsen het niet te verwachten is dat deze voor de einddatum van 1 september 2008 verbeterd of vervangen zullen zijn. In sommige gevallen hebben deze instellingen dit zelf al aangegeven. Net zoals bij de zorghuizen kan ik in het uiterste geval besluiten de toelating van deze rood en oranje scorende plaatsen in te trekken.

Afsluitend stel ik vast dat de eerder geformuleerde doelstelling rond privacy, zoals in mijn brief Zorg voor ouderen: om de kwaliteit van bestaan (TK 2006/2007, 30 800 XVI, nr. 146) naar verwachting gehaald zullen worden

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Bussemaker